

Bara Bea

Bea går på gymnasiet. Hon drömmer om att bli av med sin oskuld och att komma in på en författarkurs i Kanada. Båda sakerna inträffar, men mycket händer på vägen dit. Bland annat säger hon nej till skolans populäraste kille, blir förälskad i "fel" kille och tvivlar på sina författartalanger. Bakom sig har hon sitt trygga men samtidigt krävande tjejgäng.

Rekommenderad från åk 7

EN FILMHANDLEDNING AV
KRISTIN BREITENSTEIN

Handling

För 16-åriga Bea, som går näst sista året på gymnasiet, handlar tillvaron i princip om två saker, att bli av med oskulden och att bli antagen till en författarkurs i Kanada som hon har sökt utan sina kompisars vetskap. Hon är rädd att inte bli antagen, och låter det därför vara en hemlighet. Att hon är oskuld är dock ingen hemlighet. Bea är den sista i hennes fyrhövdade tjejgäng som ännu inte har legat med någon.

Det är alltså hög tid att bli av med oskulden, inte bara för sakens egen skull utan för hennes blivande författarskap. För vad är en författare utan sexuell erfarenhet?

Skolans mest eftertraktade kille, elevrådsordförande Daniel Vik med drömligt Stomatolleende och självklar ledare för skolans jetset-gäng, visar plötsligt intresse för Bea. Hon tror inte det är sant. Inte för att hon varken är ful eller dum, men ändå. Möjligheterna att äntligen få ligga med en kille öppnar sig för Bea. Att det dessutom skulle kunna bli med Daniel får henne att sväva som på moln.

Men att bli av med oskulden är inte helt okomplicerat. Det gör hennes kompis Mia klart för Bea. Det förhåller sig så, förklarar Mia, att när man ligger med någon första gången i sitt liv blir det alltid misslyckat, och det får på inga villkor inträffa nu. Beas kompisar är mycket angelägna om att allt ska fungera perfekt mellan Bea och Daniel, eftersom de är angelägna om att komma med i innegänget.

Bea måste alltså, för sin egen och sina kompisars skull, göra sig av med oskulden innan hon blir ihop med Daniel. Lösningen på problemet är Anders. Han är den perfekta att "testknulla", säger Mia. För han är lagom mesig och är 19 år, alltså garanterat erfaren. Honom kan Bea lätt skaka av sig efter fullbordat uppdrag.

Efter stor tvekan går Bea med på Mias förslag. Den ovetande

och snälle Anders övertalas av den handlingskraftiga Mia att träffa Bea.

Träffen sker hemma hos Bea, i familjens radhus, en garanterat föräldra- och lillasysterfri kväll. Det blir pinsamt. Bea är jättenervös, illa till mods och vill få det hela undanstökat så fort som möjligt. Anders är osäker och tafatt och har ingen aning om varför han egentligen är ditbjuden. Under kvällens gång inträffar dock en rad oväntade saker som får dem att lära känna varandra en smula. De har riktigt roligt ihop. Och det är snubblande nära att Bea inte lyckas bli av med oskulden denna kväll, men det sker till slut. Det blir långt ifrån perfekt, men Anders lyckas ändå väcka saker hos Bea, inte minst sexuell njutning.

Dagen efter är Bea omtumlad. Hon vet inte riktigt var hon står gentemot Anders, men en sak är säker och det är att hon har blivit av med oskulden. Beas grubblerier kring Anders kommer av sig, för Daniel Vik är på friarsträt. Hans charmoffensiv imponerar starkt på Bea och hennes kompisar.

Lite senare, på Daniels fest som Bea och hennes kompisar sett fram emot, blir hon officiellt hans tjej. Hon är förväntansfull och hamnar i säng med Daniel. Inte heller den här gången blir det perfekt. Men vad värre är att Daniel inte väcker någon lust hos Bea. Senare samma natt, när Bea är på väg hem, springer hon ihop med Anders. Dom snackar, har kul. Hos honom hittar hon en närhet och värme som hon saknar ihop med Daniel. Anders har ingen aning om att Daniel finns, Bea har inte berättat.

Nästa dag när Bea och hennes gäng sitter på ett kafé med Daniel och hans gäng släntrar Anders av en händelse förbi. Han blir glad att se Bea och slår sig ner, men inser snart att han inte är välkommen. Men han vet inte varför.

Daniel Vik visar sig, förstår Bea, vara en rätt så tråkig person.

Han är irriterande självupptagen och ur hans mun trillar det ständigt klichéer. Bea tvivlar på sin kärlek, men kompisarna är lyckliga över att vara med i Daniels gäng.

En dag, när Bea, Daniel och deras gäng har strandparty, avslöjar Daniel okänsligt för Beas kompisar att hon har sökt till författarkursen i Kanada – något som Bea i ett svagt ögonblick när hon fortfarande var förälskad anförtrodde honom. Det här blir droppen för Bea. Till allas förvåning, och mot kompisens Mias vilja, gör hon slut med Daniel inför allihop. Hon ger sig av.

Under en kort tid svävar Beas liv i ovisshet – hon har inga vänner, ingen drömkille och inget antagningsbesked från Kanada är i sikte. Hon misströstar och söker upp Anders. Hon ber om förlåtelse, vilket hon får. Strax därpå kommer beskedet från Kanada – hon är antagen.

Innan hon flyger iväg försonas hon med kompisarna och allra sist, en härlig intensiv snabbis på en av flygplatsens toaletter, med Anders. Sedan lyfter hon bokstavligen och bildligt mot framtiden. Hon mår otroligt bra.

Att bejaka sin sexualitet

Bea, Mia, Anniken och Sara talar ofta om sex. Det är deras favoritämne och något som i allra högsta grad upptar deras liv. Bea fantiserar om hur hennes klasskamrater ser ut när de har sex, och hur deras lärare låter i sängen. Att bli av med oskulden ser de allihop som en triumf, ett stort steg mot vuxenvärlden. Varje gång det händer inom gänget firas det med knallrosa marsipan-tårta. Sex kan visserligen, för Bea och hennes kompisar, också vara problematiskt, men sex framstår ändå som någonting man självklart ska ta för sig av. Här finns inga attityder som säger att man ska ”hålla på sig” för att undgå dåligt rykte. Och att ha sex med en kille utan att vara förälskad är helt okej. Att invänta den ”rätte” känns främmande och gammaldags. Filmen skildrar tjejernas förhållningssätt till sex med sprudlande humor och orädd friskhet. Den visar att unga kvinnor – precis som killar gjort i alla tider – självklart kan och bör ta för sig av livets goda, där sex är en given del.

Filmen vänder också på steken – att ha sex på hjärnan är ju något som ofta tillskrivs killar, långt mer sällan tjejer. Beas och hennes kompisars frispråkighet kan jämföras med kvinnorna i *Sex and the City*, som förbehållslöst pratar om sex över luncher, på vernissager och cocktailpartyn.

Den svenska samproducenten till *Bara Bea*, Charlotta Denward, säger att hon vill visa att tjejer inte behöver vara offer på den sexuella arenan, och att det sexuella inte behöver vara skadligt. Och att det är lika viktigt att säga ja till sex, som det är att säga nej.

- Är det en självklarhet att tjejer är angelägna om att ha sex innan eller under gymnasietiden? Varför/varför inte? Vilka hinder kan finnas för att få ha sex, eller för att inte ha det?
- Fundera över om och hur du och dina vänner pratar om sex. Vad kan man prata öppet om och vad är tabu? Varför?
- Diskutera vikten av att säga nej till sex, och även vikten av att kunna bejaka sin lust. Hur gör man? Är det svårt/lätt?
- Finns det en gräns för vad som är okej eller inte okej när det gäller tjejer och sex. Vad är tillåtet/otillåtet? Varför?

Sex och relationer – en kollektiv angelägenhet

I scenerna där Bea och Anders springer ihop efter festen hos Daniel Vik är det oklart om de har sex eller inte. Vi får alltså inte veta, men det är inte orimligt att Bea har haft sex med två killar samma kväll. Om det framgick att hon hade haft det hade det förmodligen väckt reaktioner hos en del av publiken.

Människors val av partner, sätt att leva och sexualitet är ständigt föremål för bedömning och värdering. Samhället – alltså vi människor i olika sorters sociala-, politiska-, religiösa-, intressebaserade- och privata grupperingar – har ofta en mer eller mindre välformulerad uppsättning åsikter kring vad som sexuellt sett är ”fel”, ”rätt”, ”normalt”, ”onormalt”, ”äckligt”, ”naturligt” osv. Många ämnen relaterade till sexualitet är ytterst kontroversiella, och förs ofta i offentliga och mediala debatter. Ämnen som homosexualitet, pornografi och prostitution och liknande syns ofta i rubriker och på bästa nyhetsplats. Men även på ett mer vardagligt plan finns ständigt diskussioner kring sex. I alltifrån egna funderingar till hetsiga meningsutbyten vänner emellan om vem som har sex med vem; hur människor har sex, hur ofta eller hur sällan, sexpartners könen, sociala och ekonomiska status. Kort och gott: ”När du har sex knullar du med hela samhället”. Formuleringen är hämtad från RFSU Stockholm.

I *Bara Bea* finns olika exempel på hur samhällets värderingar om sex och samlevnad kan påverka människors liv. Bea har i början av filmen inte legat med någon, vilket skapar en tydlig barriär mellan henne och hennes väninnor, vilka alla har gjort det. En bit in i filmen står Bea inför valet mellan två killar med helt olika status. Lågstatuskillen Anders, den försynte, snälle, mjuke och omtänksamme som gillar naturen, vill bli lantbrukare och klär sig enkelt. Han har hittills ”bara” legat med en tjej, trots att han är 19 år. Daniel med sin klassiska filmstjärnelook, har de rätta kläderna och är därtill elevrådsordförande som kan få hela aulan att skratta, om han vill. Beas kompisar föreställer sig förtjust att han har legat med massor av tjejer. För Bea och hennes kompisar är det främst hans utseende, status och säkra attityd som gör honom attraktiv som pojkvän. Med honom uppfyller hon sina egna och sina väninnors drömmar om den perfekta killen. När det senare visar sig att Daniel är en tråkmåns blir Bea förvirrad och osäker på hur hon ska göra. Att tacka nej till skolans mest eftertraktade kille sker inte utan viss vanda.

- Vilka egenskaper hos människor i din omgivning ger hög status? Varför? Vem drömmer du om? Varför? Vilken roll spelar en kille eller tjejs status när man blir ihop?
- Är du rädd för att bli förälskad i ”fel” sorts tjej/kille? Vad skulle kunna vara genant? Hur tror du att din omgivning skulle reagera?
- Varför är det så ofta så att killen är äldre än tjejen i ett förhållande?
- En del påstår att kärleken övervinner allt, och att omvärldens åsikter inte har någon betydelse. Stämmer det eller handlar det mer om ett önsketänkande, eller en kliché?
- Hur värderar du och dina kompisar andra människors val av partner och sexliv? Ska man låta människor sköta sina egna angelägenheter utan andra människors åsikter? Är det möjligt?

Självständig och osäker

Bara Bea handlar till stor del om tjejer som har vilja och förmåga att forma sina egna liv. Killarna fungerar som språngbrädor från vilka tjejerna tar sats för att utvecklas och förverkliga sig själva. Filmen visar också på hur stark Bea är gentemot sin omgivning, när hon mot kompisarnas vilja gör slut med Daniel Vik och sedan vänder dem alla ryggen. Och hon bevisar för sina tveksamma föräldrar och misstroende lärare att hon faktiskt kan ta sig in på författarkursen i Kanada.

Det här är filmens övergripande tonläge, men det är inte hela sanningen om Bea. I filmen ser vi en annan sida av henne, som vittnar om osäkerhet och utsatthet. Som så många andra förväntas hon göra sin egen ”grej”, samtidigt som hon också ska uppfylla omgivningens förväntningar på hur hon ska vara. Hon måste, efter påtryckningar från sina kompisar, bli av med oskulden på ett snabbt och känslofritt sätt. Och hon ska uppfylla rollen som lycklig flickvän till skolans snyggaste kille. Hon ställer också höga krav på sig själv att ”lyckas” i livet, med författarkursen som närmaste mål. Men hur lätt är det egentligen att ligga med någon man inte är förälskad i så där pang bom och dessutom första gången?

- Hur känner sig Bea inför sitt första möte med Anders hemma i radhuset? Varför går hon med på att ta emot honom? Gör hon det för sin egen eller för sina kompisars skull? Vem är det egentligen som vill att hon ska förlora sin oskuld med Anders?
- Hur självständig är egentligen Bea och hennes väninnor i förhållande till varandra inom tjejgänget och gentemot killarna runt omkring?
- Kan man vara både självständig och osäker och rädd på samma gång inför samma fenomen? Hur hänger osäkerhet och säkerhet egentligen ihop? Var går gränsen i Beas/ditt/dina kompisars fall?
- Att stå emot gruppträck och andra förväntningar kan vara svårt, fundera över varför. Vad är det som gör att vi inte vågar bryta uppställda normer?

Social och kulturell bakgrund

Bea har försetts med en rad attribut som en övre medelklass tjej kan tänkas ha. Hon bor med sina föräldrar och lillasyster i ett luftigt och ljust radhus med stor trädgård. Hon är duktig i skolan och intresserad av att skriva. Hon har ett gott förhållande till sina vänner och till sin omgivning i stort. Visserligen är hon orolig för olika saker, som att inte bli antagen till författarkursen i Kanada och för att inte bli av med sin oskuld. Men dessa problem framstår ändå som relativt ofarliga, de hotar inte att kasta omkull hela hennes tillvaro. Hon är klädsamt blyg och bortkommen när hon utsätts för nya situationer (exempelvis när Daniel börjar visa intresse för henne och när hon är på intervju för Kanadauniversitet), men hon framstår som en hyfsat stabil och trygg person, med hög integritet. Även om hon inte tillhör skolans absoluta jetsset-gång befinner hon sig inte särskilt långt därifrån. Och senare i filmen blir hon ju i egenskap av Daniel Viks tjej, en del av det, för att sedan efter moget övervägande och utan sorg överge det.

Beas föräldrar är lugna, kärleksfulla, trygga och stabila och oroar sig precis lagom mycket för att hon kanske ska åka till

Kanada. När hon blivit antagen står de bakom hennes beslut att åka. Trots allt är de ju stolta över sin dotter och vill att hon ska utvecklas och mogna till en självständig person, kanske på samma sätt som de själva har gjort.

- Beas frigiorda och relativt orädda förhållningssätt till sex, är den ett resultat av hennes trygga uppväxt? Går det att koppla syn och förhållningssätt gällande sexualitet till samhällsklass? Hade hon lika självklart tagit för sig om hon hade haft en annan bakgrund?
- Det finns filmer och böcker som lyfter fram unga tjejer med rakt motsatta erfarenheter. Ge exempel på titlar och jämför tjejernas sociala kulturella tillhörighet med Beas. Hur kommer det sig att synen på unga tjejer och sex ser olika ut?

Anteckningar

Produktionsuppgifter

Norge 2004

Producent: Synnöve Hørsdal

Svensk samproducent: Charlotta Denward

Manus: Johan Bogaeus

Regi: Petter Naess

Foto: Marius Johansen Hansen

Klippning: Jon Endre Mørk

Musik: Surferosa

I rollerna

Bea – Kaia Foss

Anniken – Maria Gullaksen Brinch

Mia – Kamilla Grønli Hartvig

Sara – Ida Thurmann - Moe

Anders – Kim Falck - Jörgensen

Daniel – Espen Klouman Hoiner

mfl

Tekniska uppgifter

Speltid: 83 min

Format: Vidfilm

Ljudsystem: Dolby SRD

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 5 november 2004

Distribution

Columbia TriStar Box 9501, 102 74 Stockholm Tel 08-555 790 00, fax 08-555 790 50 www.columbiatristar.se